

Η διδασκαλία του γέρ. Αιμιλιανού για τη νήψη και τη χάρη

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Γέρ. Αιμιλιανός Σιμωνοπετρίτης](#)

[προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=88219>]

Β. Νήψις.

Ο Γέροντας επιθυμούσε διακαώς να μεταδίδει στους υπ' αυτού καθοδηγούμενους την εσωτερική του ζωή ή έστω να υποκινήσει τον πόθο προς αυτή[286]. Μιλά πάντοτε για την πνευματική εργασία που συντελείται στο μυστικό βάθος της ψυχής ώστε «ταύτα πάντα προστεθήσεται αυτή»[287]. Καθημερινό του εντρύφημα ήταν οι ασκητικοί και νηπτικοί πατέρες, στους οποίους μυσταγωγούσε με άνεση και εξοικείωση τον κάθε κατηχούμενο, όταν διέβλεπε ανάλογη νηπτική διάθεση. Την πλήρη ανάπτυξη της νηπτικής του θεωρίας αποτυπώνει στον προσφάτως εκδοθέντα υπομνηματισμό του στο έργο του Αγίου Ησυχίου του πρεσβυτέρου «Περί νήψεως». Εκεί πραγματεύεται ερμηνευτικά όλα σχεδόν τα κεντρικά θέματα της ασκητικής και νηπτικής θεολογίας μιλώντας με ενθουσιασμό, βαθύνοια και εκπληκτική διορατικότητα[288]. Μολονότι το έργο και ο ερμηνευτής του απευθύνονται σε ακροατήριο μοναστικό, οι επισημάνσεις τους απευθύνονται και σε κάθε ψυχή κεκλημένη στους βασιλικούς γάμους του Θεού[289].

Πηγή: www.grayline.com

Η νήψη είναι μια περιεκτική ενέργεια που περιλαμβάνει κάθε αρετή και κάθε εντολή. Σημαίνει νηφαλιότητα, εγρήγορση, επαγρύπνηση, εσωτερική ενάργεια και διαύγεια, έλεγχο της καρδιάς και του νου, κοινωνία με το Χριστό και το Άγιο Πνεύμα, μέγιστο μυστικό και προϋπόθεση της πνευματικής ζωής και δραστηριότητας· με ένα λόγο το είναι «εν ου έστι χρεία»[290] του Κυρίου. Βασικά στοιχεία αυτής της νηπτικής πνευματικότητας θεωρούνται από το Γέροντα, η προσευχή – και ειδικά η μονολόγιστη ευχή του Ιησού-, η ησυχία, η προσοχή και η μνήμη θανάτου[291]. Στη διδασκαλία του θεωρεί τη νήψη «αναπνοή» της ψυχής και την ταυτίζει με την οιαδήποτε κλήση- πράξη και ζωή εν Πνεύματι: «...όπως αν προς στιγμήν σταματήσωμε να αναπνέωμε, ο ζωτικός αήρ δεν εισέρχεται μέσα μας κι αποθνήσκομε, έτσι και αν για μία στιγμή λείψη από τον νου μας η νήψις, σημαίνει ότι σταματάει η είσοδος του ζωαρχικού ανέμου, του αγίου Πνεύματος και κινούμεθα σε μία κατάσταση πνικτική, που πολύ απέχει από του να είναι χαρισματική και αποστολική, και η οποία μας στερεί τη χαρά, την άνεσι, την ειρήνη, τη βεβαιότητα της ζωής μας...»[292]. Όλα τούτα κατορθώνονται μέσα σε κλίμα ελπίδος και ενθουσιασμού ειρήνης, δοξολογίας, αγάπης, που γεννά η ελευθερία, στην οποία καλούνται τα τέκνα του Θεού [293].

Ο π. Αιμιλιανός γνωρίζει ότι ο περισπασμός των βιοτικών μεριμνών, επίπλαστων η αναγκαίων, συνιστά το φοβερότερο εχθρό του συγχρόνου

πνευματικού αγωνιστού. Τον χαρακτηρίζει μάλιστα σ' ένα περισπούδαστο και προφητικό για την εποχή μας κείμενό του[294] «πονηρό περισπασμό τον οποίο δημιούργησε ο μεταβιομηχανικός πολιτισμός της πληροφορικής και της εικόνας». Όταν ο άνθρωπος βυθίζεται κάτω από τα εκατομμύρια εικόνων και ποικίλων παραστάσεων των μέσων μαζικής ενημερώσεως [295], χάνει την ησυχία, την αυτοκυριαρχία, τη δυνατότητα θεωρίας και περισυλλογής. Γίνεται ψυχαναγκαστικά εξωστρεφής [296], ξένος προς τον εαυτό του χωρίς νοητική συγκρότηση, ανάπηρος στο ηγεμονικό του. Μέσα στο νοσηρό κλίμα αυτό και οι πιστοί της Εκκλησίας ομολογούν ότι δεν κατορθώνουν να προσεύχονται, να συγκεντρώνονται και να απορρίπτουν τις κοσμικές παραστάσεις, τις ψυχικές και πνευματικές καταιγίδες επιζητώντας τη νηφαλιότητα, την ψυχική ισορροπία, την ευχάριστη εργασία, την οικογενειακή γαλήνη, την εποικοδομητική κοινωνική ζωή. Ο νέος κόσμος που συνιστά η βιομηχανία της εικόνας καταντά μια πραγματική ειδωλολατρία.

Στον αντίποδα αυτής της παθογένειας του πολιτισμού μας βρίσκεται η διδασκαλία των Πατέρων για νήψη. Με τη στροφή εις εαυτόν ο άνθρωπος οπλίζεται, ώστε να αποσοβεί τα καταστρεπτικά αποτελέσματα της τεχνοκρατικής κοινωνίας. Γι' αυτό η νήψη, κατά το Γέροντα, δεν μπορεί να είναι μοναδικό προνόμιο των αθλητών της ασκητικής θεωρίας, αλλά πρέπει να αποκτηθεί από κάθε ευσυνείδητο πιστό που ποθεί την απελευθέρωση από ο,τι τον υποδουλώνει. Η εγκράτεια και η νήψη είναι ο έτοιμος οπλισμός και το ικανό εφόδιο της ορθόδοξης παράδοσης που καταργεί την ιδιότυπη δουλεία[298] του συγχρόνου ανθρώπου, εγείρει από το θάνατο στη νέα εν Χριστώ ζωή[299] και διατηρεί την υγεία και την ηγεμονία του ως υιού Θεού.

Γ. Χάρις -εκλογή - κλήση - αποστολή -“γάμος” .

Ο π. Αιμιλιανός ζει τη χάρη του Θεού ως βιωματική κατάσταση και αυτή την εμπειρία μεταβιβάζει στα πνευματικά του έκγονα. Αναφέρεται στη χάρη πρώτα με όρους αγιογραφικούς αναφερόμενος στην έκχυση της χάριτος αυτής μέσα στον κόσμο της δημιουργίας, στη στιγμή της πλάσεως του ανθρώπου, στο φανέρωμα της πρόνοιας, της φιλανθρωπίας, των επεμβάσεων του Θεού, των θεοφανειών, των ευεργεσιών, των παιδαγωγημάτων, των θαυματουργιών των προφητειών και όλων γενικά των θείων ενεργειών που κατέληξαν στη σάρκωση του Θείου Λόγου. Τη χάρη αυτή εκζητούν οι δίκαιοι της Παλαιάς Διαθήκης αλλά θα τη βρουν στο μέλλον της σωτηρίας όπως αυτό συντελείται με την ενανθρώπιση και προπάντων τη σταυρική θυσία και την εις Άδου κάθοδον του Κυρίου. Συνεπώς, Χάρις Θεού είναι οι

διάφοροι τρόποι εκφράσεως των οικτιρμών και της αγάπης του Θεού Πατρός, δια Ιησού Χριστού εν Αγίω Πνεύματι. Είναι η δέσμη των σωτηριωδών ακτίστων θείων ενεργημάτων προκειμένου ο άνθρωπος να καταστεί θεός ολοκληρώνοντας έτσι τη σχέση του με το Θεό δια της «καινής ταύτης εντολής»[299].

Η χάρη , με τον τρόπο αυτό συνδυάζει την παγκοσμιότητα - οικουμενικότητα της θείας αγάπης με μια προσωπική βίωσή της ως σωστικής εμπειρίας. Και στις δύο περιπτώσεις παρουσιάζεται ως μια έλλαμψη , ως μετοχή σε μια άκτιστη θεία ενέργεια , η οποία τοιουτοτρόπως καθίσταται βιουμένη επικοινωνία κι επαφή με το Θεό. Ο άνθρωπος στο σημείο αυτό οφείλει να «φευγατίσει» καταρχήν τα ενδιαφέροντά του και προπάντων τα πάθη του δια της φιλοπόνου καθάρσεως [300], να αποκτήσει εμπειρία της τέλει «αορασίας» του Θεού δια των σαρκικών αισθήσεων , να κατανοήσει την τέλεια αδυναμία του και κατόπιν να εκζητήσει με ταπείνωση κι επίγνωση της μηδαμινότητάς του τη χάρη [301]. Να θεωρήσει ως αδύνατα τα πάντα άνευ αυτής και να καταστεί «οιακιζόμενος » υπό του Θεού. Τότε αισθάνεται τη δρόσο του Πνεύματος , παραδίδεται με εμπιστοσύνη στην καθοδήγησή της , πληρούται δόξης - δικαιοσύνης - αρετών , ζει την ανάπλαση της υπάρξεώς του, απαλλάσσεται από τη χοϊκότητα, «θεωρεί» πνευματικώς [302]. Η χάρη γίνεται βίωμα που θεωρείται απολύτως φυσικό και απαραίτητο ώστε με απλότητα κι ανεπιτήδευτο τρόπο να μιλά ο χαριτωμένος άνθρωπος γι' αυτή[303].

[Συνεχίζεται]

286. Αρχιμ. Αιμιλιανού , οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 5 σ. 82

287. Αρχιμ. Ελισαίου, μνημ. εργ. , σ. 24-5

288. Πρβλ. *Μτθ.* 6,33

289. Αρχιμ. Αιμιλιανού, *Λόγος περί νήψεως, ερμηνεία στον άγιο Ησύχιο*, Αθήνα 2007, βλ. Εισαγωγή του μητροπολίτου Διοκλείας Καλλίστου Ware σελ . VII-XII

290. Πρβλ. *Μτθ.* 22,2 κ.ε.

291. Πρβλ. *Λουκ.* 10, 42

292. Πρβλ. Ιωάννου Σιναΐτου Κλίμαξ, *Λόγος Στ «περί μνήμης θανάτου» και Ζ «περί χαροποιού πένθους»*, εκδ. Ι.Μ. Παρακλήτου, Ωρωπός 1978 , σ. 134-139 και 140-156

293. Αρχιμ Ελισαίου, μνημ. εργ., σ. 24

294. Πρβλ. *Ρωμ.* 8.16, 8.21 και *Γαλ.* 5.1

295. Αρχιμ. Αιμιλιανού, «*Ορθόδοξος πνευματικότητα και τεχνολογική επανάστασις*»

στις Κατηχήσεις, οπ. παρ. , τ. 1 σ.403-412

296. Πρβλ. Πρωτ. Βασιλείου Θερμού, *Ποιμαίνοντες μετ' επιστήμης*, εκδ. Αρμός , Αθήνα 1996, σ.134-154
297. Πρβλ. Π.Β. Πάσχου , *Έρως Ορθοδοξίας* , εκδ. Αοστολικής Διακονίας , Αθήναι (4) , 1987 σ. 461-469.
298. *Β Πέτρ. 2.19*
299. Αρχιμ.Αιμιλιανού , οπ.παρ. Κατηχήσεις τ. 5, σ. 84-5 και πρβλ. *Ιω. 13,34*
300. Αρχιμ. Ελισαίου , μνημ. εργ. , σ. 25-27 .
301. Αρχιμ. Αιμιλιανού, οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 1, σ. 338 και τ. 3 σ. 35.
302. Οπ.παρ. , Κατηχήσεις τ. 2 , σ. 242 , 44 , 245 , 75.
303. Οπ.παρ., Κατηχήσεις τ. 1, σ. 275-6.